

Isan, No Footprints in the Blue Sky #7

Onze geliefde meester,

Er kwamen eens twee zen monniken van een rivaliserende gemeenschap bij Isan's klooster aan, en verklaarden: 'Er is hier geen mens die Zen kan begrijpen.'

Later, toen alle monniken weg waren om hout te sprokkelen, zag Kyozan ze samen rusten, hij pakte een stuk hout van het vuur, en zei tegen de twee: 'Kun je er iets over vertellen?'

Beiden waren ze sprakeloos, waarop Kyozan verklaarde: 'Zeg niet dat hier niemand is die Zen niet begrijpt.'

Toen Kyozan bij het klooster terug was zei hij tegen Isan: 'Vandaag heb ik twee Zen monniken ontmaskerd.' 'Hoe dan?' vroeg Isan, waarop Kyozan van de uitwisseling vertelde.

Isan verklaarde: 'Nu heb ik jou eveneens ontmaskerd.'

Maneesha, de Zen ontmoeting is er niet een van woorden. De Zen ontmoeting is een eenheid van stilte. Als twee Zen meesters elkaar ontmoeten, is degene die het eerste spreekt van zijn status gevallen.

Dagen gaan voorbij, ze kunnen samen eten, kijken naar de schoonheid van de zonsondergang, het ochtendgloren, de sterrenhemel, maar niemand zal een woord spreken en gewoon een spiegel blijven... De spiegel zegt nooit iets over de weerkaatsing, evenals het meer.

De maan kan prachtig zijn, de maan wordt gereflecteerd; het meer zou van vreugde moeten dansen. Hetzelfde is het geval met het bewustzijn. Op de ultieme piek, worden woorden ver achtergelaten, alsof je boven de wolken bent uitgestegen. Zodra je wat voor woord ook zegt, heb je de hele communicatie bedorven. Zen is de enige leer ter wereld die zich compleet ontdoet van woorden, taal, en geschriften.

Deze kleine anekdote zal het je tonen, aan de oppervlakte lijkt het niet veel betekenis te hebben, maar in de diepte heeft het alle betekenissen die de waarheid kan hebben, die God kan hebben. De anekdote is simpel. Zen gelooft niet in gecompliceerdheid, in onnodig taaljargon. Het wijst direct naar het feit, zonder de hulp van woorden, omdat woorden je nooit kunnen helpen. In feite is het woord de hindernis.

Haal het woord weg, laat het 'woordloze' toe, de gedachteloze staat, en alles is kristalhelder, schoon zoals het altijd al geweest is. Je ogen waren alleen maar troebel van woorden... Jullie mind heeft zoveel rommel verzameld, wat je spiritueel noemt. In feite, alle rommel is spiritueel, en omgekeerd. De functie van Zen is om al die rommel gedecideerd, als met een zwaard in één slag weg te slaan, en de hele hemel is van jou, en het hele uitspannel van het universum is van jou.

Er kwamen eens twee zen monniken van een rivaliserende gemeenschap bij Isan's klooster aan, en verklaarden: 'Er is hier geen mens die Zen kan begrijpen.'

Er bestonden rivaliserende Zen kloosters Het begon op de dag dat Buddha stierf: er ontstonden direct tweeëndertig scholen, en elk van die tweeëndertig scholen vertelde een wezenlijke waarheid -maar het was een incomplete waarheid. Misschien is het in taal wel onmogelijk om de hele waarheid te zeggen.

Het heeft zoveel facetten, jij kunt alleen maar één facet omvatten - het is zo alles omvattend, alles omhullend dat je vergeet dat dit niet de hele waarheid is; je hebt er alleen maar een hoekje van geraakt. Na Gautam Buddha's dood was het eerste waar de monniken mee bezig waren om alle incidenten, verhalen en vergelijkingen te verzamelen voor toekomstige generaties, maar ze konden het onderling niet eens worden.

Het uiteindelijke resultaat was tweeëndertig scholen, met vertakkingen en ondervertakkingen... En boeddhisme werd een grote boom met veel gebladerte. Dus denk niet dat rivaliserende kloosters vijanden van elkaar waren. Het woord 'rivaal' zal je een verkeerde indruk geven. 'Rivaliserende kloosters' wil alleen maar zeggen, dit is de manier die wij hebben gevonden om de waarheid te vinden. Ze zeggen niet dat jouw manier goed of slecht is; ze zeggen helemaal niets over jouw weg. En het was een fantastische leermethode: meesters stuurden zelfs hun discipelen naar rivaliserende meesters, alleen maar, zodat je weet dat de waarheid ook andere aspecten heeft: 'Ik bezit niet het monopolie erover.'

Dit is een hele andere poging vol mededogend. Normaal gesproken zal er geen Christen ter wereld discipelen sturen om van een Mohammedaan, Sufi, of Boeddhistische monnik iets te leren. Men gaat er al van uit dat 'wij de waarheid bezitten'. Als iemand anders verklaart de waarheid te bezitten, dan heeft hij ongelijk. Het Christendom, en Hindoeïsme, Islam en Jodendom zijn erg diep gevallen. Je kunt het wel uiten, maar je kunt geen monopolie over de waarheid claimen, en iedereen claimt die monopolie.

De Christen kan accepteren dat Boeddha de waarheid misschien wel heeft gerealiseerd, maar 'onze manier is veel beter, veel korter'. Hij staat het alleen maar toe, omdat hij in de wereld wilt coëxisteren. Coëxistentie accepteert de rivaal, maar laat niet toe dat deze rivaal dezelfde superioriteit heeft die hij in zijn hart blijft dragen: anderen zijn ook goed, maar niet zo goed.

Van het begin af aan heeft Zen een verschillende benadering gehad, meer humaan, existentieel, en waarheidsgetrouw. Zen wilt niet dat de waarheid aan zichzelf moet aanpassen; het wil zichzelf aanpassen aan de waarheid. De man van Zen is klaar om alles te geven -al zijn voorwaarden, zijn geschriften, hij is bereid om al zijn heilige beelden te laten vallen.

En hij is zich er van bewust dat de waarheid zo iets groots is, dat niemand de totaliteit ervan kan claimen. We zijn Aristoteles logica gewend – wat maar een erg armzalige logica is, het staat alleen maar ja of nee toe. Het is simpel, duidelijk. Als iemand je vraagt wat je van God vindt, dan zul je zeggen 'ja God bestaat' of 'nee, God bestaat niet'. Maar de realiteit is niet zo simpel. Gautama Boeddha's logica heeft vier dimensies, geen twee.

Als je Boeddha over God vraagt, dan is zijn logica viervoudig. Hij zou zeggen, 'ja, God bestaat', 'nee God bestaat niet', ja en nee samen, en de vierde, *anirvachaniya, avyakhya* - dat wat niet gezegd kan worden. Nu zal dit er erg verwarrend uitzien; je zult het niet voor elkaar krijgen om te bepalen welke richting je uit moet gaan. Ja en nee samen... of dat wat niet gezegd kan worden...

Mahavira ging zelfs nog een stapje verder. Zijn logica is de ultieme – zevenvoudige logica. Ja, nee, allebei, ja en datgene wat niet gezegd kan worden, nee en datgene wat niet gezegd kan worden, en het zevende, het onuitsprekelijke. Deze verschillen hebben veel te zeggen, ze laten zien dat deze mensen niet in filosofie geïnteresseerd zijn, ze zijn eerder geïnteresseerd om zoveel mogelijk waarheid vanuit zo veel mogelijk verschillende hoeken naar je te brengen. Daarom is het laatste punt altijd *anirvachaniya*, dat wat niet gezegd kan worden. Je moet naar die plek binnenin je gaan waar woorden niet kunnen komen, en vanuit dat punt kun je geen verklaring geven. Je kunt ervaring brengen. Je zult getransformeerd zijn, herboren maar je kunt er geen filosoof uit halen. Je zult een nieuw wezen zijn, een nieuwe vreugde een nieuwe lach. Nieuwe bloemen zullen in je bloeien, maar alles wat je kan doen is zingen, dansen, op je fluit spelen. Woorden komen op de laagste plaats om er uitdrukking aan te geven.

Er kwamen eens twee zen monniken van een rivaliserende gemeenschap bij Isan's klooster aan, en verklaarden: 'Er is hier geen mens die Zen kan begrijpen.'

Natuurlijk, denkt de gewone mind altijd, ik ben superieur, ik ben intelligenter, ik bezit meer waarheid.

Later, toen alle monniken weg waren om hout te sprokkelen, zag Kyozan ze samen rusten, hij pakte een stuk hout van het vuur en zei tegen beide: 'Kun je er iets over vertellen?'

Allebei waren ze sprakeloos, waarop Kyozan verklaarde: 'Zeg niet dat hier niemand is die Zen niet begrijpt.'

Je kunt niet eens het hout in het vuur verklaren; wat kun je over brandhout zeggen? Een van de belangrijkste filosofen van deze tijd, G.E Moore, heeft een boek geschreven 'Wat is goed?' Zijn hele leven was hij geïnteresseerd in de betekenis van 'goed'. Zijn uiteindelijke conclusie was – na tweehonderd en vijftig pagina's van lange discussies over 'goed', dat 'goed' ondefinieerbaar is.

Dat zegt Boeddha: *anirvachaniya*, wat ondefinieerbaar betekent. Dat is wat Mahavira zegt: *avyakhya*, ondefinieerbaar. Maar na tweehonderd en vijftig pagina's van uiterst complexe argumentatie, zegt hij aan het eind dat je niets kunt definiëren. Bijvoorbeeld, als iemand je vraagt wat geel is? Wat zou je zeggen? Geel is geel, zul je zeggen, maar dat is niet echt een antwoord. Je zult sprakeloos zijn zodra je dichterbij de realiteit komt. Zelfs woorden als geel worden ondefinieerbaar. Brandhout? Wat kun je er van zeggen? Wat kun je zeggen, wat nooit eerder is gezegd?

De twee monniken bleven sprakeloos, waarop Kyozan zei: 'Zeg niet dat hier niemand is die Zen niet begrijpt.'

Neem je woorden terug.

Toen Kyozan bij het klooster terug was, vertelde hij tegen Isan, de meester: 'Vandaag heb ik twee zen monniken ontmaskerd.'

'Hoe dan?' Vroeg Isan, waarop Kyozan van de uitwisseling vertelde.

Isan verklaarde: 'Ook jou heb ik nu ontmaskerd.'

Dit is wat je moet begrijpen - want Kyozan zelf is onderweg, hij is niet verlicht. Wat weet hij over verlichting? Wat weet hij over het ontmaskeren van iemands onwetendheid? En als je begint met het ontmaskeren van mensen, en je komt met trots.. dat je een grote dienst hebt bewezen..... Hij kwam naar meester Isan om geprezen te worden. Maar Isan

kon niet zo makkelijk voor de gek gehouden worden. Isan zei tegen hem: 'Ik heb heb jou nu eveneens ontmaskerd.'
Je bent net zo dom als die twee monniken.

Noch weten zij wat stilte is, noch weet jij wat stilte is. De waarheid is een absolute stille staat van zijn, zo stil dat je bijna verdwijnt, zo stil dat je eenvoudigweg bewustzijn wordt, geen lichaam, geen geest, alles is achtergelaten; er is alleen maar een kleine vlam van bewustzijn in de prachtige stilte die je omringt. Niets kan erover gezegd worden.

Een paar dagen geleden zul je wel overal vuurwerk gehoord hebben. Mensen begrijpen dat niet, ze zijn vergeten waarom wij dat vuurwerk en die rotjes hebben. Mahavira werd in deze nacht verlicht. En Mahavira is geen uitzondering, omdat alle Boeddha's verlicht werden in de vollemaansnacht. Niets kan gezegd worden behalve duizenden kaarsen in lof voor Mahavira. In het hele land branden miljoenen kaarsen- het is het licht festival. Als iemand je vraagt wat waarheid is, laat hem dan je stilte zien, laat hem je geur zien, laat hem je liefde zien. Deel je aanwezigheid met hem.

Over Lao Tzu wordt verteld... elke morgen ging hij een wandeling maken in de bergen, een buurman vroeg hem: 'Kan ik met je meegaan?'

Lao Tzu zei: 'De weg is niet van mij. Maar als je met me mee wilt komen, dan onder één voorwaarde: je mag geen woord zeggen. En het lukte de buurman, hij won genoeg inzicht, alleen maar door in stilte in het diepe bos te volgen. Alleen al de aanwezigheid van Lao Tzu werd langzaam maar zeker steeds intiemer. Al gauw begreep hij waarom Lao Tzu de voorwaarde 'niet praten' had gesteld, omdat praten deze enorme zegen zou verstoren, deze enorme vreugde die uit beide harten naar boven kwam - deze kleine vlammen, die uitstraling van licht.

Maar op een dag vroeg de buurman aan Lao Tzu: 'Een vriend is voor een paar dagen op bezoek, mag ik hem meenemen?'

Lao Tzu zei: 'Onder dezelfde voorwaarde.'

Maar de vriend was zich er niet bewust van dat je dat niet voor lief nemen.

Zo lang hij kon bleef hij stil, maar er waren veel momenten dat hij wat wou zeggen en zichzelf stopte. Maar toen de zon opkwam, het was zo mooi, en het zingen van de vogels- hij kon het niet meer inhouden. Hij vergat de voorwaarde, en zei: 'Wat een prachtige ochtend!'

Het was niet veel... maar Lao Tzu keek naar zijn buurman. Thuisgekomen zei Lao Tzu: 'Je vriend kan niet met mij meegaan, hij praat te veel.'

De buurman zei: 'Hij heeft in twee uur maar één zin gesproken: wat een prachtige ochtend.'

Lao Tzu zei: 'Je hoort alleen maar wat hij heeft gezegd; je hoort niet hoe hij in zichzelf praat en wat controleert. Door hem is mijn hele ochtend bedorven.'

En als hij voelt dat de ochtend prachtig is, waarom zou je het uitspreken? Tegen wie praat hij? Er zijn momenten wanneer je plotseling een expansie van bewustzijn voelt, hetzij door het luisteren naar mooie muziek, mooie poëzie, of bij het zien van een mooi schilderij, of gewoon met mediteren, 'stil zitten, niets doen, de lente komt en het gras groeit vanzelf'. Leer alleen maar om stil te zijn zonder rimpeling in je bewustzijn, en je bent een boeddha. Dit kleine obstakel van taal is de enige barrière, en iedereen is een boeddha. Vandaar dat ik zeg dat het erg simpel is om een boeddha te zijn. Op een dag toen ik zag dat taal de enige barrière is, heb ik het laten vallen, en als de lente voor Basho komt, dan komt ze voor mij ook. Als het gras vanzelf groeit, waar zou je dan druk om maken? Ik ben simpelweg in mijn boeddha-natuur gaan zitten. Het is niet nodig om moeite te doen, alle inspanningen zijn er om inspanning te vernietigen, je moe te maken, het brengt je naar het moment dat je compleet dood moe neervalt, 'het is genoeg!' Dat is het moment dat er een nieuwe levensbron, een nieuwe sterrenhemel, nieuwe rozen om je heen beginnen te bloeien.

Soseki schreef:

Alle zorgen en problemen
zijn van mijn borst af
en vreugdevol speel ik
ver van de wereld.
Voor een mens van Zen
bestaan er geen grenzen.
De blauwe hemel moet zich
beschaamd voelen om zo klein te zijn.

Alleen een man van Zen, alleen een verlicht mens kan dat zeggen. De blauwe hemel moet zich beschaamd voelen om zo klein te zijn.

Je bewustzijn wordt zo enorm groot, en in die ruimte, in dat oceanische, wat kunnen al die triviale dingen je nog schelen? En al je zorgen gaan om kleine dingen. Je hebt je nooit om iets groots zorgen gemaakt. Kijk maar naar je verleden, en je zult geen enkel ding tegenkomen waarvan je kan zeggen 'het was fantastisch dat ik me daar zorgen over heb gemaakt' – alleen maar kleine dingen.

Mulla Nasruddin was gewend om te kleine schoenen te kopen, één maat te klein. Hij was steeds aan het mopperen en klagen bij iedereen. 'Ik ga nog eens dood van die schoenen!'

Mensen zeiden: 'Waarom verander je ze niet?'

Toen hij de volgende keer bij de schoenenwinkel kwam voor nieuwe, vroeg hij weer om dezelfde maat. De schoenmaker zei: 'Ben je gek of zo? Die maat geeft je altijd problemen.'

Mulla Nasruddin zei: 'Daar zit een grote filosofie achter. Ik heb zoveel problemen, die schoen houdt me bezig, ze maakt alle andere zorgen klein. Ik moet het klaarspelen om in deze schoenen te lopen. De enige manier die ik ken om andere zorgen te vermijden is het creëren van een grotere zorg. Het is zo simpel. En als ik avonds thuiskom en mij schoenen uitdoe... man, wat een opluchting! Deze schoen is mijn enige hoop om wat verlichting te vinden in het leven.'

Maneesha heeft gevraagd:

Onze geliefde meester,

Heeft de tijd die u van ons weg bent een betekenis op zichzelf in uw werk met ons?

Maneesha, alles wat hier gebeurt heeft zijn eigen betekenis. Je moet mijn aanwezigheid leren, en je moet mijn afwezigheid leren, en je moet op een punt komen waar aanwezigheid of afwezigheid er niet toe doen. Je zult niet vast moeten komen te zitten aan mijn aanwezigheid. Daarom zei Gautam Boeddha tot zijn discipelen: 'Als je me tegenkomt in je meditatie, sla onmiddellijk mijn hoofd af.'

Klamp je niet aan mij vast; anders zal ik een barrière worden.

De liefde tussen een meester en discipel is de meest intieme, het is het ultieme. Je zult mijn afwezigheid moeten leren; je zult je net zo in mijn aanwezigheid moeten verheugen als in mijn afwezigheid, omdat ik hier niet voor altijd kan blijven. En stel het niet uit, want elke dag...

Wat mij betreft is mijn werk compleet. Als ik toch doorga, dan is het uit mijn liefde voor jullie. Maar jullie zullen mijn afwezigheid moeten leren, omdat de dagen van mijn aanwezigheid korter worden, de dagen van mijn afwezigheid zullen langer zijn. Ik zal niet meer terugkomen in een lichaam, dit is de laatste keer. Je zult zo stil, zo liefdevol, zo meditatief mét of zonder mij moeten worden. Het verschil tussen mijn aanwezigheid en afwezigheid moet compleet verdwenen zijn.

Maneesha heeft een andere vraag gesteld:

Onze geliefde meester,

Het verhaal van Boeddha die automatisch een vlieg wegwaaipte is raadselachtig. Was het toch nog mogelijk voor hem om dingen op een onbewuste manier te doen, automatisch? Ik dacht dat zodra je verlicht bent, je het niet kon helpen om bewust te zijn bij alles wat men doet, vierentwintig uur per dag.

Maneesha, je hebt een juiste vraag gesteld.

Ik heb met boeddhistische monniken tijdens hun bijeenkomsten gesproken. Het hoofd van de boeddhisten in India, Anand Kausalyan, zat erg met dat verhaal omdat het nergens geschreven staat. Maar zelfs hij kon de juiste vraag niet stellen, hij vroeg aan mij: 'Waar staat dat geschreven?'

Ik zei: 'Dat doet er niet toe, jij kunt het schrijven!'

Maar hij zei: 'Het verhaal is heel mooi, het maakt het punt heel duidelijk, van automatisch gedrag en bewust gedrag.' Maar zelfs hij kon de juiste vraag niet stellen.

Jou vraag is veel belangrijker. Ik hoopte dat iemand het op een dag zou vragen. Het is waar, eens een boeddha altijd een boeddha. Hoe moet je dan het verhaal verklaren? Dit was een middel voor Anando, zijn volgeling. Zelfs de eerste keer was hij niet automatisch, hij deed gewoon automatisch alsof, vol bewustzijn. En toen stopte hij en bewoog zijn hand opnieuw.

Anando zei: 'Wat doet u? De vlieg is weg.'

Waarop Boeddha zei: 'De eerste keer deed ik het automatisch; dat was verkeerd. Ik ging door met tegen jou te praten.'

Ik zou meer bewust en alert, meer gracieus, meer liefdevol moeten zijn in het wegwuiven van de vlieg. Dat is wat ik nu aan het doen ben, de vlieg is er niet – maar wat ik zou hebben moeten doen – en gemist heb – maak ik nu goed.'